Hantering av ditt dagvatten

- Hur minimerar du riskerna för översvämning?
- Vilket ansvar har du som fastighetsägare?
- Praktiska tips och råd

www.gotland.se/va

Region Gotland

Våra viktiga avlopp

Vi tänker sällan på det, men våra avlopp är grundläggande för vår miljö och hygien. För att hantera avloppsvattnet har vi i Sverige fler än 1 200 reningsverk och totalt 101 000 km avloppsrör, vilket motsvarar två och ett halvt varv runt ekvatorn[1]. Att vi sköter om våra avloppssystem är avgörande för att samhället ska fungera som vi förväntar oss.

Dagvatten – en miljöfråga

Vårt klimat har förändrats och kraftigare nederbörd blir allt vanligare. Det ökar kraven på vår hantering av dagvatten. Genom att separera dagvatten från spillvatten i ett eget ledningsnät minskar vi risken för att spillvattenledningarna blir överfulla. Då reduceras möjligheten för avloppsvatten att tränga upp i golvbrunnar. Region Gotland arbetar kontinuerligt med att förebygga översvämningar och skador orsakade av dagvatten. Vi bygger bland annat ut dagvattenledningsnätet och inventerar befintliga dagvattenledningar.

Det gäller att agera i tid för att skydda både fastigheter och miljö så att vi står rustade inför ett varmare och våtare klimat.

Gemensamt ansvar

Som fastighetsägare inom ett område där Region Gotland tillhandahåller allmänna vattentjänster har du och regionen ett delat ansvar över VA-ledningsnätet. Villkoren och ansvarsfördelningen regleras i KFVA[2] samt lagen om allmänna vattentjänster (LAV)[3].

Vid förbindelsepunkten övergår ledningarna från att vara allmänna (kommunala) till att vara privata. Där avgränsas ansvaret mellan kommunalt och privat, och ansvaret för kostnader kopplade till ledningarna. På den allmänna sidan om förbindelsepunkten har Region Gotland kostnads- och underhållsansvaret.

Dags att koppla om – eller av

När din fastighet har fått en förbindelsepunkt för dagvatten kommer du att bli meddelad av Teknikförvaltningen att det är dags att se över din fastighets anslutningar. Om din fastighet har dagvatten och dräneringsvatten kopplat på spillvattenledningen ska du ta bort den kopplingen enligt KFVA. Anslut istället till den allmänna dagvattenledningen i förbindelsepunkten, eller ta hand om vattnet lokalt på din fastighet – se tipsen på sidan.

Inspektera dina ledningar

Servisledningarna, vatten- och avloppsledningarna som går från din fastighet till förbindelsepunkten, till en fastighet har generellt en levnadstid på 40-50 år. När du ska koppla om ledningarna på din fastighet till rätt ledning i gatan, eller vid en ny dränering av din fastighet, bör du också inspektera och vid behov byta ut fastighetens servisledningar.

[1] Källa: Svenskt vatten
[2] KFVA – Kommunala föreskrifter om användningen av den allmänna VA-anläggningen
[3] Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Tips!

Så tar du hand om ditt dagvatten – och bidrar till grundvattnet

För att minska belastningen på ledningsnätet kan du själv omhänderta dagvatten på din tomt, gärna med så mycket naturliga element som möjligt. Till exempel planteringar eller dammar. Detta kallas även för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD). Nedan ser du exempel på lösningar.

- **Koppla bort stuprör från dagvattennätet och led ut vattnet på gräsmattan. Det är viktigt att vattnet leds bort från husväggen genom till exempel en ränndal eller en självutrullande slang för att undvika fukt mot grunden.**

- **Anlägg ett grönt tak som absorberar en del av regnet. Det vatten som inte tas upp av taket rinner av långsammare, vilket avlastar dagvattennätet. Gröna tak blir också svalare under sommaren än till exempel ett plåttak samt gynnar den biologiska mångfalden. Tänk på att gröna tak kan bli tunga, så se till att byggnadens konstruktion håller.**
- **Anlägg en stenkista eller dagvattenkassett. En stenkista är en grop i marken som fylls med stenmaterial som sedan täcks över. Vattnet från stuprören leds dit och fyller ut mellanrummen mellan stenarna. Dagvattenkassetter är nedgrävda plastlådor. De kan användas för att tillfälligt lagra regnvatten. Då sipprar det långsamt ut, så att översvämningar undviks.**
- **Samla vatten från stuprören i en regntunna och använd för att vattna i trädgården.**
- **Anlägg en regnbädd – en nedsänkt rabatt med botten av material som släpper igenom vatten. Den planteras med växtlighet som tål fukt och kan bli ett paradis för trädgårdens insekter.**
- **Använd lämplig markbeläggning när du anlägger hårda ytor på tomten. Till exempel genomsläpplig marksten eller grus istället för asfalt.**
- **Kom ihåg att inget vatten får rinna in på grannens tomt eller ut på gatan.**

Besök www.gotland.se/va för mer information.

Nedfart eller trappa med spygatt

Om din fastighet har utvändig källartrappa eller nedfart till källargarage är den troligen utrustad med spygatt – en golvbrunn utan vattenlås, även kallat fritt inlopp. Den är ofta kopplad till spillvattennätet, eftersom den i regel ligger på ett större djup än dagvattenledningarna. Då dagvattnet ska separeras från spillvattnet behöver detta åtgärdas. Om dagvatten hindras från att nå spygatten kan den ändå lämnas kvar. Exempelvis genom att bygga ett tak över källartrappan eller nedfarten. Det översta trappsteget behöver ligga högre än marknivå, och nedfarten behöver en vall högst upp på nedfarten. Om detta inte går, så behöver vattnet från spygatten pumpas till regionens dagvattenledning, om möjligt ihop med fastighetens dräneringsvatten.

Du kan minska mängden vatten som riskerar att nå spygatten. Garagenedfarten kan exempelvis beläggas med grus eller genomsläpplig marksten. Det låter en del av regnvattnet rinna ner i marken.

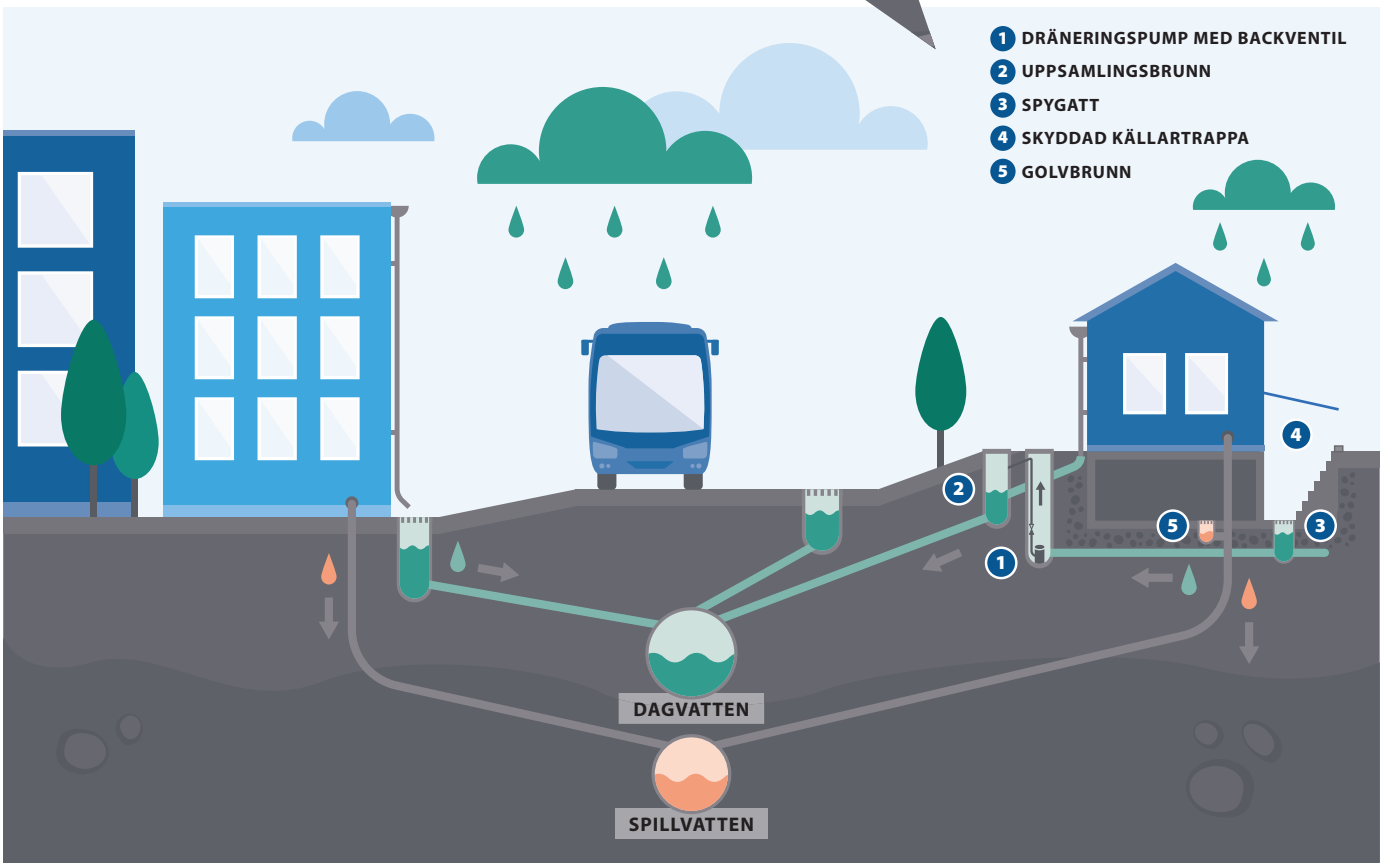
Pumpa dräneringsvatten

Dämningsnivån för dagvatten är satt till 30 cm över marknivån vid förbindelsepunkten[4]. Det är den nivån vi beräknar att vattentrycket kan nå vid ett så kallat 10-årsregn. Det innebär att fastighetens dräneringsvatten i regel behöver pumpas till dagvattenledningen via en uppsamlingsbrunn. Om en backventil installeras i pumpen ger det extra säkerhet mot att vatten från en överfull dagvattenledning rinner bakvägen och trycker mot fastighetens grundmur. Pumpar du dräneringsvattnet får du även möjlighet att förlägga dräneringen på ett större djup och därmed förbättra funktionen av dräneringen på din fastighet. Tänk på att ditt ledningsnät kräver regelbunden tillsyn och underhåll.

Kombinerade och duplikata system

Många fastigheter har sitt dagvatten anslutet till spillvattenledningsnätet i ett kombinerat avloppssystem. Där leds dagvatten och spillvatten i samma ledningsnät. Vid större regn kan stora mängder dagvatten överbelasta ledningsnätet, vilket kan resultera i att källare översvämmas med spillvatten samt att reningsverken blir fulla och spillvatten rinner orenat ut i havet. Därför är systemet inte längre tillåtet enligt KFVA.

Vid om- eller nybyggnation byggs numera duplikata system istället. Där hålls spillvatten och dagvatten åtskilt. Då minskas risken för översvämningar från spillvattenledningen. Det förbättrar också för våra reningsverk när mindre dagvatten kommer dit i onödan.

Finns det ett duplikat avloppsnät i gatan ska fastighetens dagvatten kopplas från ledningsnätet för spillvatten.
I ovan exempel är allt dagvatten och spillvatten separerat. Dräneringsvattnet pumpas bort genom en backventil (1) till en uppsamlingsbrunn (2).
Spygatten är bortkopplad från spillvattnet (3) och skyddad mot regn genom ett skärmtak och förhöjt trappsteg överst (4)
Dagvatten kan inte komma upp genom golvbrunnen då inget dagvatten är kopplat på spillvattnet (5).

[4] Region Gotlands projekterings och anläggningsanvisningar för VA-system (RGPAVA)

Vem ansvarar för vad inom VA-ledningsnätet?

Region Gotlands ansvar:

- Dimensionera ledningsnätet för att kunna hantera normalt regn och användande.
- Underhålla ledningsnätet för bibehållen kapacitet, exempelvis avlägsna trädrötter och sediment ur ledningarna.
- Vid om- och nybyggnation av VA-ledningar: bygga duplikatsystem där dagvatten och spillvatten behandlas åtskilt.
- Meddela fastighetsägare när det är dags att koppla om sina ledningar.
- Genomföra kontroller av fastigheters anslutning till spill- och dagvattenledningar.

Fastighetsägarens ansvar:

- Ansluta fastighetens VA-ledningar korrekt till motsvarande ledning i det allmänna VA-ledningsnätet.
- Bygga om fastighetens avloppssystem till duplikatsystem om det finns ett duplikat avloppsnät i gatan.
- Ansvara för underhåll och drift av fastighetens VA-anläggning.
- Ansvara för lämplig användning av källarutrymmen för att minska skada vid en eventuell översvämning.
- Informera den nya ägaren om fastighetens VA-anläggning vid försäljning.

Ordlista

- **10-årsregn (återkomsttid)** - Den genomsnittliga tidsperioden (oftast i år) mellan två regnhändelser som är lika kraftiga, eller kraftigare. Ex: Ett 10-årsregn inträffar i genomsnitt vart 10:e år, men kan komma flera gånger på kort tid eller utebli länge.
- **Avloppsvatten** - Samlingsnamn för dagvatten, dräneringsvatten och spillvatten
- **Backventil** - En ventil som skyddar mot att vattnet strömmar bakåt i ledningen.
- **Dagvatten** - Regn- och smältvatten som rinner från tak, gator och från hårdgjorda ytor såsom markyta, vägar och parkeringsplatser som inte tränger ner i marken.
- **Dagvattenkasset** - Nedgrävda plastlådor som kan användas för att tillfälligt lagra regnvatten. Då sipprar det långsamt ut, så att översvämningar undviks.
- **Dräneringsvatten** - Vatten som samlas upp under markytan och leds bort, till exempel vid dränering av husgrunder.
- **Duplikata avloppssystem** - Ledningsnät för avlopp som separerats så att dagvatten och spillvatten går i olika ledningar. Motsatsen till ett kombinerat avloppssystem.
- **Förbindelsepunkt** - Den punkt som utgör den juridiska gränsen mellan fastighetsägarens och VA-huvudmannens ansvarsområden. Den placeras normalt 0,5 meter utanför tomtgräns.
- **Kombinerade avloppssystem** - Ledningsnät för avlopp där dagvatten och spillvatten går i samma ledning. Motsatsen till ett duplikat avloppssystem.
- **LOD** - Lokalt omhändertagande av dagvatten. Olika lösningar för att behålla regnvattnet på fastigheten. Det bildar då nytt grundvatten.
- **Servisledning** - Ledning som ansluter fastighetens VA-installation till huvudmannens ledning.
- **Spillvatten** - För hushåll menas förorenat vatten som kommer från bad, disk, tvätt och toalett.
- **Spygatt** - Brunn som kan finnas vid lågt liggande garage och källartrappor, ofta med fritt inlopp.
- **Stenkista** - En stenkista är en grop i marken som fylls med stenmaterial som sedan täcks över. Vattnet från stuprören leds dit och fyller ut mellanrummen mellan stenarna
- **VA-anordning** - Olika anordningar för vatten och avlopp. Det kan vara brunn, lösningar för LOD, dräneringspump, backventil, ventiler runt vattenmätare med mera.
- **VA-installation** - Ledningar och VA-anordningar på fastighetens sida om förbindelsepunkten.

Vi har en längre ordlista på webben!

När du vill veta mer

Läs mer om vårt vatten och avlopp på www.gotland.se/va

Vid frågor kan du kontakta Region Gotlands VA-handläggare. Telefon: 0498-26 90 00. E-post: registrator-tn@gotland.se

PRODUKTION 2025 TRYCK i Visby FOTO Bodil Johansson

Region Gotland
Besöksadress: Visborgsallén 19
Postadress: 621 81 Visby
Telefon: 0498-26 90 00
Webbsida: www.gotland.se/va

Region Gotland